

بررسی تأثیر جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه

هدا نظری

کارشناس آموزش سازمان آب و برق خوزستان؛ مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران

چکیده

با توجه به پیشرفت فناوری نیازهای گسترده مهارتی جوامع دانش محور بخصوص در کشورهای در حال توسعه با استفاده از روش های سنتی نظام آموزش، قابل پاسخگویی نیست. تحقیق حاضر باهدف بررسی تأثیر جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه صورت پذیرفت. جامعه آماری تحقیق حاضر خبرگان و کارشناسان حوزه آموزش، آموزش های مجازی و جهانی شدن مباحث آموزش به تعداد ۳۸۷ نفر بودند. به منظور تحلیل داده ها از نرم افزارهای SPSS و LISERL استفاده شد. نتایج تحقیق حاکی از تأثیر مؤلفه های جهانی شدن (عوامل اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و تبادل اطلاعات) بر روی ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه می باشد.

واژه های کلیدی: جهانی شدن، ارتقای آموزش های مجازی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عوامل سیاسی، تبادل اطلاعات.

مقدمه

در عصر حاضر با توجه به تبادل اطلاعات در جهان، فرایند جهانی‌شدن امری آسان‌تر شده و بحث تفاوت‌های مصرف‌کننده و تنوع فرهنگی در اجتماع از متغیرهای تأثیرگذار در این حوزه می‌باشد (کلیولند و همکاران^۱، ۲۰۱۵). جهانی‌شدن از دیدگاه کارشناسان امور بین‌الملل، فرایند یکپارچگی مردم جهان در یک زمین واحد است. به‌نحوی که هیچ حادثه و رخدادی در هیچ نقطه ایی از سیاره‌ی زمین نمی‌تواند محلی و کم‌اهمیت تلقی شود. جهانی‌شدن در صورت انسجام می‌تواند سبب گسترش پیوندها و ارتباطات متقابل فراتر از حد دولت‌ها شود و اهمیت محلات و قومیت‌گرایی را به حداقل برساند. یک جهانی‌شدن در حقیقت از پیامدهای نوزایی تمدن صنعتی و انقلاب تکنولوژی و گسترش سرمایه‌داری است که در صورت تحقق دور از فساد و نقص می‌تواند به‌موجب فرایندهای پیچیده، جوامع مدنی را جایگزین دولت - شهرهای سنتی کرده و در تعاملی برابر با به صورتی متوازن باعث توسعه همگانی گردد (فقیهی و همکاران، ۱۳۹۰). اقتصاددانان در خط مقدم ارزیابی مجموعه عوامل مؤثر بر نظام آموزش و پرورش به‌منظور شکل دادن سیاست‌های این نهاد هستند. پژوهش‌های مربوط به سیستم آموزشی باید توجه زیادی روی بهره‌وری و کارایی بخش آموزش و به‌ویژه هزینه‌های دولتی انجام‌شده در هر یک از زیر بخش‌ها کند. تعیین اینکه دولت‌ها و خانواده‌ها چگونه منابع مالی محدود خود را برای ایجاد آموزشی باکیفیت هزینه کنند و مهارت‌هایی که لازم است با این منابع به دانش‌آموزان انتقال داده شود، کار اصلی اقتصاددانان آموزش و پرورش است. طبق آمارهای سازمان ملل، هفتاد درصد از جمعیت دنیا به‌عنوان کشورهای در حال توسعه در نظر گرفته می‌شوند. مبنای این تقسیم‌بندی مقیاس توسعه انسانی است که علاوه بر درآمد سرانه، توسعه اجتماعی از نظر سواد، آموزش، سلامت و امید به زندگی را می‌سنجد. با این مقیاس بسیاری از کشورها علی‌رغم داشتن منابع غنی، در زمره کشورهای در حال توسعه قرار می‌گیرند (جی و شارپلی، ۱۳۹۵).

بیان مسئله

جهانی‌شدن اقتصاد تنها به تجارت، سرمایه‌گذاری و مالیه بین‌الملل منحصر نمی‌شود؛ بلکه شامل جریان خدمات، فناوری، اندیشه‌ها و آموزش در ماورای مرزهای ملی نیز می‌گردد، بنابراین منطقی است که شاخص‌های مختلفی از جهانی‌شدن وجود داشته باشد؛ که هر یک ابعاد مختلفی از این فرایند را پوشش دهد (پیلکنگتون^۲، ۲۰۱۷). از سویی جهانی‌شدن اقتصاد را می‌توان مترادف با آزادسازی اقتصادی در سطوح ملی و بین‌المللی دانست (گوگردچیان و همکاران، ۱۳۹۳). جهانی‌شدن مفهومی است چندبعدی که ابعاد مختلف حیاتی انسانی از جمله ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، زیست‌محیطی را شامل می‌شود، بنابراین در یک معنای کلی می‌توان جهانی‌شدن را افزایش وابستگی متقابل اجزاء دور از هم (اعم از انسان‌ها، کشورها، شرکت‌ها و غیره) دانست؛ اما چگونه می‌توان این سطوح وابستگی متقابل را اندازه‌گیری نمود و پیامدهای گوناگون آن را مورد ارزیابی قرارداد (سلطانی و دستجردی، ۱۳۹۱). واترز^۳ مفهوم جهانی‌شدن را در نظریات گوناگونی شناسایی می‌کند. در دیدگاه‌های جامعه‌شناسان کلاسیکی چون سیمون^۴، دورکیم^۵ و وبر^۶ جرقه‌های اولیه این مفهوم به چشم می‌آید و در آرای متأخر در نظریات نوسازی، سرمایه‌داری جهانی، دهکده جهانی، فرا نوگرایی و تراکم زمان و مکانی این پدیده را از زوایای گوناگون بررسی کرده‌اند. در همین راستا برخی محققان جهانی‌شدن را بعد وسیع‌تر نوسازی تلقی کرده‌اند که جوامع را با رشد مترقیانه در پیچیدگی و چندگانگی ارتباطات مواجه می‌سازد. این چندگانگی نه‌تنها در اقتصاد، بلکه در سایر نظم‌های اجتماعی از قبیل سیاست، علم، فناوری و آموزش نمود پیدا می‌کند. برخی از این نظریات نگاه یک‌بعدی بر جهانی‌شدن داشته و خاستگاه

¹ Cleveland et al.

² Pilkington

³ Vaters

⁴ Simon

⁵ Dorkim

⁶ Veber

یا آثار آن را در یک حوزه خاص دیده‌اند، در مقابل برخی دیگر آن را غالب بر تمام حیات زندگی انسان می‌بینند. به نظر می‌رسد پذیرش آثار چندجانبه جهانی شدن با واقعیت‌های موجود به درک پیچیدگی موضوع کمک می‌کند. این پدیده چندبعدی دارای پیامدهایی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است. از سوی دیگر آموزش و سیاست‌گذاری اجتماعی، مبحثی بین‌رشته‌ای است که مؤلفه‌های مختلفی را دربرمی‌گیرد و تغییرات انجام‌شده در سایر بخش‌ها به‌خصوص پدیده‌های به‌گسترده‌تری روندهای جهانی شدن الزامات و سیاست‌های مختلفی را برای این حوزه ایجاد می‌کند. اهداف اجتماعی رفاه مانند عدالت اجتماعی، مساوات و نبود تبعیض، حمایت از مردم آسیب‌پذیر و برنامه‌ریزی مدبرانه زندگی که توسط نهادهای اجتماعی نظیر خانواده، شبکه‌های موجود اجتماعی و محله‌ای، بازار، بخش‌های اجتماعی داوطلبانه و خیریه و سازمان‌های دولتی انجام می‌شوند (کویلوگلو و همکاران^۱، ۲۰۱۵). از آنجایی که رشد و توسعه پروژه‌هایی نظیر آموزش الکترونیک نیازمند دستیابی به دیدگاهی جامع است؛ جمع‌آوری اطلاعات و آگاهی در زمینه‌های گوناگون از جمله نیازسنجی کاربران آموزش‌های الکترونیکی از اهمیت فراوانی برخوردار است (عباسیان و همکاران، ۱۳۸۹). اهداف گسترده و مرتبط با حوزه‌های مختلف اند که از روندهای جاری در مناسبات جدید جهانی متأثر می‌شوند. موضوعات رفاهی برای بهبود کیفیت زندگی انسانی در زمینه‌های آموزشی، بهداشت، مسکن، تأمین اجتماعی، مراقبت اجتماعی، اشتغال و... به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با تحولات اخیر تعامل دارند. به دست آوردن تأثیر هر یک از روندهای جهانی شدن بر موضوعات آموزشی موضوعی بسیار گسترده است که واکاوی آن لازم است (ایاتگان^۲، ۲۰۱۵). ارتباط جهانی شدن با آموزش آهسته، پنهان و ناپیدا و در حوزه فرایندهای آموزش و یادگیری از منزل آغاز می‌شود و در قلمروهای فراتر ادامه و گسترش می‌یابد (پوپسکو^۳، ۲۰۱۵)؛ ولی الزامات خاص و بلا واسطه را در حوزه آموزش به وجود می‌آورد. در این راستا تحقیق حاضر به دنبال بررسی تأثیر جهانی شدن بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه می‌باشد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی

تعیین تأثیر جهانی شدن بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه.

اهداف فرعی

تعیین تأثیر عوامل اقتصادی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه.
تعیین تأثیر عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه.
تعیین تأثیر تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه.
تعیین تأثیر عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

جهانی شدن بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

عوامل اقتصادی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.
عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.
تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.
عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

¹ Köylüoğlu et al.

² İatagan

³ Popescu

۴. مرور ادبیات تحقیق

تعاریف جهانی شدن

واترز^۱ جهانی شدن را فرایندی اجتماعی می‌داند که در آن قیدوبندهای جغرافیایی که بر روابط اجتماعی و فرهنگی سایه افکنده است از بین می‌رود و مردم به‌طور فزاینده از مزایای کاهش این قیدوبندها آگاه می‌شوند. جهانی شدن فرایندی غربی و اروپایی است که در آن اندیشه و تفکر غربی به صورتی ورای کنترل دولت‌ها در حال گسترش است. فرایندی متأخر است که با فرایندهای اجتماعی دیگر از جمله مدرنیزه شدن، شالوده شکنی و سرمایه‌داری همراه است. به اعتقاد کاکس^۲ مشخصات روند جهانی شدن عبارت است از بین‌المللی شدن تولید، نظام تقسیم بین‌المللی کار و مهاجرت جدید (نیاکوئی، ۱۳۸۶).

جهانی شدن و آموزش

نورث^۳ بیان می‌کند در نقش و اهمیت ترتیبات نهادی بیان می‌کند که در عصر انفجار اطلاعات اگر ظرفیت‌های انسانی و نهادی متناسب اجتماعی تدارک دیده نشود، هیچ تحول خود به خودی امکان‌پذیر نخواهد بود. این وظیفه تا حد زیادی بر عهده آموزش و نهادهای مربوطه خواهد بود تا با انطباق خود با شرایط جدید امکان مشارکت فعالانه را در فرایند جهانی شدن فراهم نماید این الزامات نه ضرورتاً در خصوص بازار تقاضا برای آموزش‌های نوین به معنای یافتن شغل بلکه به‌منظور تغییر جغرافیای دانش، مهارت و بینشی خواهد بود که به‌طور مستمر تحت تأثیر فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و تحولات اجتماعی تغییر می‌کنند. به همین خاطر نقش آموزش در گسترش ظرفیت‌های جهانی در سه حوزه توانمندی، توسعه و فهم یا به عبارتی در قلمروهای بینشی، مهارتی و معرفتی و اصلاحات مربوطه به‌عنوان انطباق با شرایط نوین اهمیت پیدا می‌کند. در واقع این انطباق که تحت شرایط جهانی شدن صورت می‌گیرد و به‌نوعی می‌توان از آن به‌عنوان تأثیرپذیری آموزش از جهانی شدن نام برد، در محورهای عمده زیر صورت می‌گیرد (جهانیان و محجوبی، ۱۳۹۱). هدف کلی آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای تربیت افراد بر اساس الگوی اعتقاداتی و ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است. بر همین اساس، هر جامعه‌ای از انسان مطلوب خود تصویری دارد و معنا و غایت معینی برای آموزش و پرورش قائل است. از این‌رو می‌کوشد افراد خود را بر اساس این تصور و معنا تربیت کند؛ بنابراین تعیین هدف‌ها متأثر از ملاحظات فلسفی، دینی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است (اسپرلی و مک کوردی، ۱۳۸۶).

پس با این وصف با تغییر جهان‌بینی‌ها، فرهنگ‌ها و اعتقادات گوناگون انسان بر اثر فرایندهای مختلف از جمله جهانی شدن، تغییر اهداف آموزش و پرورش بسیار محتمل می‌شود. به‌طور کلی، جهانی شدن جوامع را به اشکال گوناگون تحت تأثیر قرار می‌دهد که مهم‌ترین آن‌ها را می‌توان در موارد زیر بیان کرد: نخست، به‌طوری‌که در بالا اشاره شد، یادگیری و آموختن از حالت خش کو انفعالی یک‌سویه خارج می‌شود و به‌صورت خیال و کنش چندسویه میان دانش‌آموزان و معلمان و مدرسان پی‌ریزی و استوار می‌گردد. یادگیرندگان در فراگرد یادگیری نقشی کوشاتر پیدا می‌کنند و در تعیین و تعبیه مواد درسی، نقش قابل‌توجهی ایفا می‌کنند. دوم، توجه خاصی به مهارت‌های ادراکی پیچیده و چندگانه معطوف می‌شود و کوشش می‌شود توانایی‌های تفکر انتقادی، پرسش کردن، جستجو کردن، اندیشیدن مجرد و پدید آوردن و سنجیدن کودکان و نوجوانان با مشارکت و درگیری ذهنی و عملی آنان پرورش و ارتقا یابد. سوم، به انسان بسان موجودی چند ساحتی نگریسته می‌شود و همه هستی وی کانون توجه مدرسان قرار می‌گیرد و ابعاد عاطفی، عقلی، جسمی و اخلاقی در پیوندی سازگار باهم و در پاسخ به نیازهای فردی و خواسته‌های اجتماعی پرورش می‌یابد. چهارم، دامنه ارتباط آموزش و پرورش با مردم ابعاد گسترده‌ای به خود می‌گیرد و فرایند مشارکت و پیام‌رسانی میان آموزشگاه با جامعه گسترده‌تر می‌گردد و آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان وظیفه مشترک میان

¹ Waters

² Cacs

³ North

آموزشگاه و خانواده به شمار می‌آید. پنجم، ساختار مراکز آموزشی کوچک، متنوع و انعطاف‌پذیر می‌شود و از توهم بیشینه‌سازی کاسته می‌شود و به قول گاون^۱ تحولاتی که در عصر جدید در حوزه‌های مختلف از جمله آموزش رخ می‌دهد (جهانیان و یعقوبیان، ۱۳۹۱).

تلقی‌های عمده از جهانی‌شدن

بین‌المللی شدن

بین‌المللی شدن احتمالاً در رایج‌ترین کاربرد اصطلاح جهانی‌شدن «در زبان روزمره، آن را معادل بین‌المللی شدن تصور کرده‌اند. جهانی‌شدن از این دیدگاه، حاکی از افزایش تعامل و وابستگی متقابل میان مردم کشورهای گوناگون دنیاست. کشورها در عرصه بین‌الملل بر اساس منافع خود روابطشان را تنظیم می‌کنند. بروز و ظهور ارتباط این‌گونه قبلاً با شناخته می‌شد، اما ماهیت ((روابط بین‌الملل)) اصطلاح جدید ارتباطات باعث خلق اصطلاحی جدید شده است.

آزادسازی

آزادسازی از این دیدگاه جهانی‌شدن فاقد موانع کنترل‌کننده برای انتقال منابع میان کشورهاست. بر اساس آموزه‌های سنتی اقتصادی، آزادی اقتصاد به‌ویژه در عرصه تجارت از سودمندی ذاتی برخوردار است. نظریه‌پردازان اقتصاد سنتی با در نظر نگرفتن تفاوت سطوح خرد و کلان بر این باور بودند ملاحظاتی مربوط به منافع شخصی به خیر و صلاح عمومی انطباق کامل می‌یابد. این چشم‌انداز آن‌چنان رؤیایی است که اقتصاددان پرآوازه اقتصاد بازار پل ساموئلسون^۲ می‌گوید: اگر می‌توانستیم برای نظریه‌های اقتصادی مسابقه زیبایی برقرار کنیم، بدون شک نظریه برتری نسبی از لحاظ ظرافت منطقی در رتبه اول قرار می‌گرفت.

قلمرو زدایی

تغییرات پرشتاب در روند جهانی‌شدن و تأثیرات گسترده آن در تمام عرصه‌های زندگی منجر به شکل‌گیری دیدگاه‌هایی درباره فشرده‌گی زمان مکان شده است. با کوتاه شدن زمان و انقباض مکان، در یک انفجار شدید، جهان به سرعت تغییر می‌کند و ناپایداری‌های آن افزایش می‌یابد. روی دیگر این فشرده‌گی، روند حاکمیت‌زدایی از دولت‌های ملی است که برای کاهش هزینه‌های مبادله در شرایط افزایش وابستگی‌های متقابل، قدرت دولت ملی به نهادهای بین‌المللی واگذار می‌شوند. آزادسازی بازار سرمایه، نظارت دولت بر نرخ‌های بهره و ارز را کاهش می‌دهد؛ وضع مالیات‌ها و قوانین حمایتی با آزادسازی‌ها و گسترش شرکت‌های فراملیتی و افزایش قدرت نهادهای بین‌المللی در اقتصاد سیاسی، چالش‌هایی برای کشورهای در حال توسعه در پیشگیری کاهش قدرت حاکمیت ملی آن‌ها به همراه دارد.

غربی شدن

در نگاه ایدئولوژی جهانی‌شدن، برداشت غربی سازی مدنظر قرار می‌گیرد و آن را همزاد سلطه غرب و به مثابه تداوم امپریالیسم می‌دانند. جهانی‌شدن به این مفهوم با طرز فکر لیبرال‌های اقتصادی سیاسی، نئولیبرال‌ها، طرفداران سیاست پولی و مخالفان دولت رفاه همسازی دارد. از نگاه آنان جهانی‌شدن، مشوق افزایش کارایی، رشد اقتصادی، بهبود سطح زندگی عمومی و آزادسازی افراد از قید برنامه‌ریزی و کنترل دولتی است. پیشرفت‌های فناورانه، انگیزه نیرومندی در کشورهای پیشرفته ایجاد می‌کند تا الزامات پایه‌ای فرهنگ اقتصادی سرمایه‌داری جهانی را بپذیرند، مشوق رقابت اقتصادی همه‌جانبه شوند و اجازه دهند که قیمت‌ها را سازوکار بازار تعیین می‌کند (شکوری، ۱۳۸۹).

¹ Gaven

² Paul Samuelson

ابعاد جهانی شدن

جهانی شدن و اقتصاد

جهانی شدن اقتصاد قدرت دولت‌ها به نقل و انتقالات مالی و فناوری را کاهش می‌دهد و به تعامل میان ملت‌ها می‌افزاید، رقابت سرمایه را از محدوده‌های جغرافیایی خاص خارج نموده و در سطح جهان، بی‌قید و شرط و فراگیر می‌کند و نظام‌های منطقه‌ای جدیدی را شکل می‌دهد. جهانی شدن اقتصاد شرایطی را به وجود می‌آورد که در آن حدود مرزهای جغرافیایی در فعالیت‌های اقتصادی از قبیل تجارت، سرمایه‌گذاری، تولید و نقل و انتقالات مالی کمترین نقش را خواهد داشت (نیاکوئی، ۱۳۸۶).

جهانی شدن فرهنگ

چند تلقی از جهانی شدن فرهنگ مطرح است. برداشت عده‌ای از جهانی شدن فرهنگ، به وجود آمدن یک فرهنگ فراگیر برای همه ملت‌های جهان متفاوت با همه فرهنگ‌های محلی، ملی و قاره‌ای موجود است. فرهنگی که در آن زبان، سنن، تمایلات، ارزش‌ها و شیوه‌های پر کردن اوقات فراغت برای همه مردم جهان (صرف‌نظر از هویت ملی، قاره‌ای و حتی اقتصادی آنان) یکسان شده است و به موازات گسترش و تعمیق آن، فرهنگ‌های بومی تضعیف شده و به تدریج روبه‌زوال می‌گذراند (کلدی و مین باشی، ۱۳۸۸).

جهانی شدن و اطلاعات

در فرایند جهانی شدن فاصله مفهومی دیگر می‌یابد و از حالت مکانی و زمانی خارج شده و ماهیت عملکردی به خود می‌گیرد. به میزانی که سطح توانمندی‌های اطلاعاتی (کسب اطلاعات، فراوری اطلاعات، استفاده بهینه از اطلاعات) افراد افزایش یابد از حاشیه که در یک فاصله فضایی است خارج شده و به متن جهانی بودن داخل می‌شوند اعم از اینکه در چه مکان و چه موقعیت جغرافیایی و یا چه فضای ملی باشند و به همین نسبت نیز کثرت‌گرا می‌شوند. دلیل اصلی کثرت‌گرایی فزاینده دوره پست مدرن، اتحاد آن با فناوری معاصر است که در قالب جهان اطلاعاتی شبانه‌روزی ظاهر شده و جانشین جهان مدرن شده است. انقلاب ارتباطات یکی از محورهای اصلی تحولات جهانی در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است (ملک زاده، ۱۳۸۴).

جهانی شدن و سیاست

حرکت جهانی به سمت همگرایی شدید میان ملت‌ها در امر تولید، توزیع و مصرف سیاست‌های اقتصادی و فرهنگ جدیدی را در ابعاد جهانی طلب می‌کند. جهان‌گرایی سیاسی درصدد یافتن راه‌حل‌های همگانی و جهانی از طریق سازمان‌های بین‌المللی و قوانین جهانی است تا بتواند به شکل‌گیری یک جامعه مدنی جهانی کمک کند (پیشگاهی فرد، ۱۳۸۰).

پیشینه تحقیق

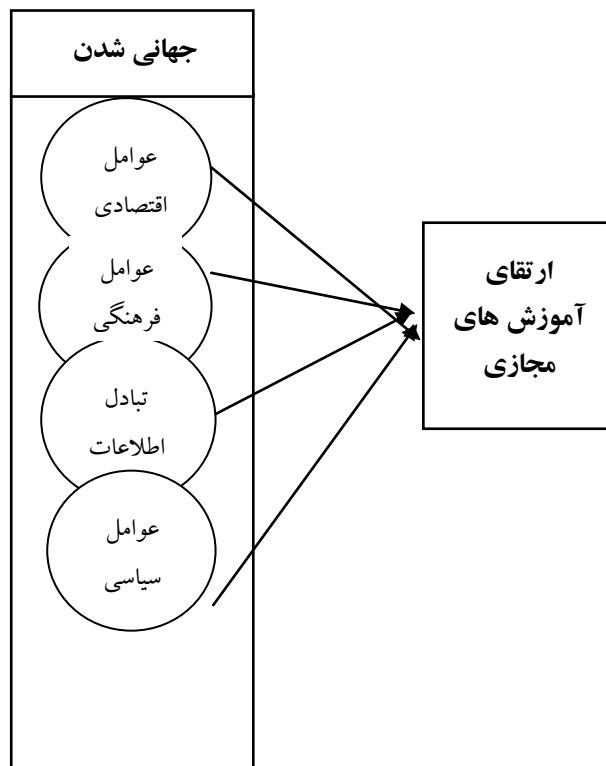
جهانیان و یعقوبیان (۱۳۹۱) اذعان می‌دارند که سیاست همراهی با جهانی شدن، درگرو تربیت افرادی میسر می‌شود که توانمندی درک چارچوب‌های آن را داشته باشند و در این راستا مدیریت آموزشی، شناخت و به کار بردن نظریه‌ها و سیاست‌های اجرایی آن از لازمه‌های همگامی با جهانی شدن برای توسعه هر کشور است؛ اما دیوان‌سالاری، بی‌ثباتی سیاسی و مدیریتی، عدم تمرکز زادی و بی‌توجهی به آموزش‌های ضمن خدمت از موانع تربیت افرادی برای همگام شدن با جهانی شدن در فرآیند آموزش و پرورش است و برای رفع این موانع توجه به سیاست‌هایی مانند مدیریت مشارکتی و مدیریت روابط جهانی و پرهیز از سیاست درون‌نگر مدیریت سنتی ضروری به نظر می‌رسد، امری که این مقاله در پی تبیین آن است. جهانیان و محجوبی (۱۳۹۰) اذعان می‌دارد که جهانی شدن به مفهوم فرایند جامعه باز یا دهکده جهانی اطلاق می‌شود که در آن همگان از حقوق برابر نظیر آزادی بیان، رشد فکری، آرمان یکپارچگی، انجمن‌های علمی، فرهنگی و صنعتی با ارشاد مدیران شایسته و رهبران کارآمد آموزشی برخوردار باشند، به فعالیت‌های اقتصادی و مبادلات تجاری بپردازند، گفت‌وگوهای گروهی و جمعی میان آنان بر پایه‌های منطقی، تناسب اجتماعی گفتار و آموزه‌های بهداشت روانی استوار باشد، در روابط متقابل از همکاری مثبت

و تعامل اثربخش بهره بگیرند، از آموختن مادام‌العمر و رشد همه‌جانبه خویش - در جهانی که فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌سرعت در حال پیشرفت و دگرگونی است - لذت ببرند، فراتر از خودخواهی بیندیشند و به دیگر خواهی تمسک جویند. افراد در این دهکده جهانی به آرمان‌های انسان دوستانه و خیرخواهانه جامعه بشری پای بندند، به پیروی از پیامبران الهی، مصلحان نوع‌دوست و شایستگان ارشادگر، زندگی اجتماعی را در حیات هم‌نوعان و آسایش و سعادت خود را در خوشبختی و رفاه دیگران جستجو کنند. ایجاد چنین شرایطی در عصر جهانی‌شدن وظیفه اصلی و اساسی آموزش‌وپرورش است. کشاورز (۱۳۹۰) اذعان می‌دارد که اگر بپذیریم که استفاده‌ی کنونی از منابع موجود در جهان، غیرمنصفانه و غیرقابل قبول است و شکاف فقیر و غنی (از همه‌ی جنبه‌ها) وسیع و وسیع‌تر می‌شود، باید چاره‌ای اندیشید. آموزش و تربیت شهروند جهانی (به‌ویژه کودکان و جوانان) به‌عنوان فردی که خواهان تبدیل‌شدن جهان به مکانی سرشار از عدالت، برابری، صلح و توسعه‌ی پایدار، احترام و پاسداشت تنوع و گوناگونی نژادی، مذهبی و ... می‌باشد و همچنین دارای خصوصیات دیگری است که در این مقاله به آن پرداخته‌شده، راه‌حل و ابزاری قدرتمند به نظر می‌رسد. در این چارچوب، فقر و بحران هویت جوان ایرانی و از طرفی جذب شدن به فرهنگ جهانی - سازی بیگانگان، دو نکته‌ای است که ضرورت توجه به آموزش‌های شهروند جهانی به‌منظور اتخاذ نگاه وسیع و کلان‌تر به مسائل جهانی را نمایان می‌سازد؛ بنابراین با توجه به متون ارزشمند اسلامی و جایگاه والای ترسیم‌شده برای انسان و ارزش‌های انسانی و همچنین با توجه به فرهنگ و تمدن غنی ایرانی و در راستای ایفای نقش فعالانه در مدیریت مشترک جهانی، فراگرفتن این قبیل آموزش‌ها در نظام آموزش‌وپرورش رسمی و غیررسمی و همچنین تأسیس مرکزی تحت همین عنوان با همکاری سایر نهادهای آموزشی در کشور پیشنهاد می‌شود. شکوری (۱۳۸۹) اذعان می‌دارد که جهانی‌شدن ابعاد متکثر و مختلفی را دربر می‌گیرد که دارای پیامدهای همسو درعین‌حال متناقضی است. اساساً در ادبیات مربوطه، از دو منظر به تأثیر جهانی‌شدن بر قلمروهای مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی از جمله آموزش پرداخته‌شده است: الف) از منظر ایدئولوژیک، که بر جهان بینی نئولیبرالیسم مبتنی است و آزادسازی آموزش را به‌عنوان شرط ضروری برای کارآمدی و کیفیت بالای خدمات آموزشی مطرح می‌سازد؛ ب) از منظر پراگماتیستی، یعنی بر اساس واقعیت‌ها و مصالح موجود، تغییر در آموزش را به دلیل خلأهای موجود، یعنی ناتوانی دولت‌ها در تأمین مالی بخش آموزش و انعطاف‌ناپذیری نظام آموزشی سنتی در پاسخگویی به نیازهای متغیر را به‌عنوان یک الزام مطرح می‌کند. این مقاله با توجه به این ابعاد، تأثیر جهانی‌شدن را در آموزش در زمینه‌هایی چون تمرکز دایی، فناوری، رشد مهارت‌های چندگانه، مهاجرت و دوران مغزها و نیروی کار، اهداف آموزشی، آزادسازی آموزشی، تقسیم‌کار بین‌المللی در دانش مطالعه و بحث و بررسی کرده است. آن استدلال می‌کند که درحالی‌که در عصر جهانی، دولت‌ها هنوز در چارچوب ملی به حیات خود ادامه می‌دهند، آموزش و اصلاحات آن، به‌ویژه آنجا که به هویت و تمایز در سیاست‌گذاری آموزشی مربوط می‌شوند، به‌عنوان مسئله محوری در دستور کار دولت‌ها باقی خواهد ماند. حکیم زاده (۱۳۸۹) اذعان می‌دارد که توجه روزافزون به برنامه‌های درسی میان‌رشته‌ای در آموزش عالی بیانگر وجود چالش‌هایی است که کارآمدی برنامه‌های درسی با تکیه بر موضوعات مجزا را در معرض نقدی جدی قرار می‌دهد. یکی از مهم‌ترین پدیده‌هایی که باعث وجود این چالش‌ها است، روند جهانی‌شدن می‌باشد. جهانی‌شدن - صرف‌نظر از دیدگاهی که در مقابل آن اتخاذ می‌کنیم - دلالت‌هایی را برای حوزه برنامه‌های درسی به همراه دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به افزایش و گسترش بی‌سابقه منابع علمی قابل‌دسترس دانشجویان از طریق فناوری‌های نوین ارتباطاتی و اطلاعاتی اشاره کرد. علاوه بر این حضور در بازار کار جهانی و انواع جدید مشاغل، همچنین پذیرش مسئولیت‌های جدید دانشجویان به‌عنوان اعضای جوامع جهانی، ملی و محلی نیازمند کسب صلاحیت‌هایی است که در رویکرد سنتی موضوعات درسی مجزا قابل‌دسترسی نیست. در این راستا بین‌المللی شدن آموزش عالی فرایندی است که به‌عنوان راهکار و پاسخ منطقی برای چالش‌های برآمده از جهانی‌شدن توسط صاحب‌نظران آموزش عالی و متعاقباً دانشگاه‌های پیشرو در جهان مورد توجه قرار گرفته است. این مقاله با معرفی مختصر مفهوم جهانی‌شدن و همچنین بین‌المللی شدن و وجوه تمایز آن‌ها، به بررسی رویکردها و راهکارهای بین‌المللی شدن در عرصه برنامه‌های درسی آموزش عالی می‌پردازد و در ادامه با تکیه بر قرائن و شواهد سعی دارد نشان دهد که حرکت به سمت بین‌المللی شدن آموزش عالی و اتخاذ رویکرد میان‌رشته‌ای در برنامه‌های درسی آموزش عالی با فراهم‌سازی زمینه ارتقاء فهم چشم‌اندازهای جهانی و

کسب صلاحیت‌های شهروندی جهانی، می‌تواند پاسخ مطلوبی به الزامات دنیای امروز باشد که درهم تنیدگی پدیده‌ها، تنوع و تغییرات سریع از جمله مشخصات بارز آن هستند. پوپسکو^۱ (۲۰۱۶) در تحقیق خود به دنبال بررسی مشکلات و چگونگی مشکلات دانشگاه‌های کیپ فناوری در آفریقای جنوبی در راستای جهانی‌شدن آموزش می‌باشد. محققان با بررسی مشکلات برنامه‌ریزی استراتژیک در حوزه آموزش و ارتقای آموزش‌های آنلاین به دنبال یک برنامه‌ریزی جامع در چارچوب منطقه‌ای و محلی می‌باشند. کلیوند و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیقی تحت عنوان " هویت، فرهنگ، منش و رفتار: بررسی متقابل ملی جهانی‌شدن و فرهنگ تغییر " به بررسی تأثیر جهانی‌شدن بر فرهنگ پرداخته است. نتایج این تحقیق که بروی صنعت مواد غذایی در کشور شیلی پرداخته است نشان‌گر آن است که فرهنگ پذیری شرکت‌ها در عرصه جهانی یکی از مؤثرترین فاکتورها در جهانی‌شدن فعالیت‌هایشان می‌باشد (کلیوند و همکاران، ۲۰۱۵).

روش تحقیق

تحقیق حاضر بر مبنای هدف تحقیق از نوع کاربردی می‌باشد زیرا با به‌کارگیری نظریه‌ها و آمار در جامعه آماری و بررسی پژوهش‌های داخلی و خارجی صورت گرفته در این زمینه به نتایجی دست می‌یابد که برای آن دسته از سازمان‌هایی که در حوزه جامعه آماری قرار می‌گیرند قابل استفاده می‌باشد. از لحاظ شیوه و نحوه جمع‌آوری و دریافت اطلاعات، توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر، خبرگان و کارشناسان حوزه آموزش و جهانی‌شدن می‌باشند. روش نمونه‌گیری در این تحقیق تصادفی ساده و تعداد نمونه‌ها ۳۸۷ نفر می‌باشد. مدل مفهومی تحقیق در (شکل ۱) نمایش داده شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

¹ Popescu

تجزیه و تحلیل نتایج

با در نظر گرفتن جدول (۱) همان طور که مشخص است میانگین آماری برای متغیرها مشخص شده‌اند.

جدول ۱: جدول میانگین و انحراف معیار متغیرها

متغیرها	تعداد نمونه آماری	میانگین	انحراف معیار
ارتقای آموزش‌های مجازی	۳۸۷	۱.۹۶۶	۰.۴۷۲
عوامل اقتصادی	۳۸۷	۲.۲۰۲	۰.۷۸۱
عوامل فرهنگی	۳۸۷	۲.۲۱۵	۰.۷۵۳
تبادل اطلاعات	۳۸۷	۲.۱۶۰	۰.۷۹۹
عوامل سیاسی	۳۸۷	۱.۹۶۴	۰.۷۶۱
جهانی شدن	۳۸۷	۲.۱۳۵	۰.۵۷۷

در این بخش رابطه بین گویه‌ها با متغیرهای نظیر مورد بررسی قرار می‌گیرد که نشان از روایی گویه‌ها در سنجش متغیر مورد نظر است. برای تأیید روایی ابزار اندازه‌گیری از روایی محتوایی (نظر اساتید)، و روایی سازه (روایی تحلیل عاملی تأییدی) استفاده شده است. برای بررسی روایی محتوایی از نظر اساتید مربوطه برای تأیید پرسشنامه استفاده شده است. همچنین برای بررسی روایی سازه از خروجی نرم‌افزار لیزرل استفاده شده است. برای ارزیابی مدل ساختاری از ضریب تعیین (R^2) و ضریب مسیر و ضریب معناداری استفاده شده است. در نرم‌افزار لیزرل ضریب تعیین در خروجی نمایش داده می‌شود.

جدول ۲: ضریب تعیین R^2

سازه‌ها	ضریب تعیین R^2
عوامل اقتصادی	۰.۴۰
عوامل فرهنگی	۰.۴۴
تبادل اطلاعات	۰.۷۰
عوامل سیاسی	۰.۴۱
جهانی شدن	۰.۶۵

در این بخش براساس خروجی مدل مفهومی که در پیوست آورده شده است، نتایج هر یک از فرضیات به صورت جداگانه در جداولی آورده شده و توضیحات لازم در مورد هر یک از این فرضیات داده خواهد شد. اثبات فرضیه اصلی: جهانی شدن بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

جدول ۳: Error! No text of specified style in document. آزمون فرضیه اصلی

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه اصلی
تأثیر دارد و نوع تأثیر بصورت مثبت و مستقیم است.	۱۱.۶۴	۰.۸۱	جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

بر اساس جدول (۳)، ضریب مسیر بین متغیرهای جهانی شدن و آموزش های مجازی ۰.۸۱ به دست آمده است که نشان از تأثیر مثبت و مستقیم جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی دارد؛ اما برای اینکه این مقدار ضریب مسیر به دست آمده تأیید شود می بایست به ضریب معناداری مراجعه کنیم. ضریب معناداری بین دو متغیر ذکر شده، ۱۱.۴۶ (بالتر از ۱.۹۶) به دست آمده است که نشان می دهد جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی در سطح خطای ۰.۰۵ معنی دار است و با سطح اطمینان ۹۵٪ می توان گفت که جهانی شدن بر ارتقای آموزش های مجازی تأثیر مثبت و مستقیم دارد.

اثبات فرضیه فرعی اول: عوامل اقتصادی بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

جدول ۴: آزمون فرضیه فرعی اول

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه فرعی اول
تأثیر دارد و نوع تأثیر بصورت مثبت و مستقیم است.	۱۰.۹۶	۰.۶۳	عوامل اقتصادی بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

همان طور که از جدول (۴) مشخص است ضریب مسیر بین عوامل اقتصادی و ارتقای آموزش های مجازی ۰.۶۳ به دست آمده است که نشان از تأثیر مثبت و مستقیم عوامل اقتصادی و ارتقای آموزش های مجازی دارد. همچنین ضریب معناداری بین دو متغیر ذکر شده، ۱۰.۹۶ (بالتر از ۱.۹۶) به دست آمده است که نشان می دهد تأثیر عوامل اقتصادی و ارتقای آموزش های مجازی در سطح خطای ۰.۰۵ معنی دار است و با سطح اطمینان ۹۵٪ می توان گفت که عوامل اقتصادی بر ارتقای آموزش های مجازی تأثیر مثبت و مستقیم دارد.

اثبات فرضیه فرعی دوم: عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

جدول ۵: آزمون فرضیه فرعی دوم

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه فرعی دوم
تأثیر دارد و نوع تأثیر به صورت مثبت و مستقیم است.	۱۰.۴۸	۰.۶۷	عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

همان‌طور که از جدول (۵) مشخص است ضریب مسیر بین عوامل فرهنگی و ارتقای آموزش‌های مجازی ۰.۶۷ به دست آمده است که نشان از تأثیر مثبت و مستقیم عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی دارد. همچنین ضریب معناداری بین دو متغیر ذکر شده، ۱۰.۴۸ (بالتر از ۱.۹۶) به دست آمده است که نشان می‌دهد تأثیر عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در سطح خطای ۰.۰۵ معنی دار است و با سطح اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت که عوامل فرهنگی بر ارتقای آموزش‌های مجازی تأثیر مثبت و مستقیم دارد.

اثبات فرضیه فرعی سوم: تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

جدول ۶: آزمون فرضیه فرعی سوم

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه فرعی سوم
تأثیر دارد و نوع تأثیر به صورت مثبت و مستقیم است.	۸.۸۹	۰.۸۴	تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

همان‌طور که از جدول (۶) مشخص است ضریب مسیر بین تبادل اطلاعات و ارتقای آموزش‌های مجازی ۰.۸۴ به دست آمده است که نشان از تأثیر مثبت و مستقیم تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی دارد. همچنین ضریب معناداری بین دو متغیر ذکر شده، ۸.۸۹ (پایین تر از ۱.۹۶) به دست آمده است که نشان می‌دهد تأثیر تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی در سطح خطای ۰.۰۵ معنی دار است؛ بنابراین تبادل اطلاعات بر ارتقای آموزش‌های مجازی تأثیر مثبت و مستقیم دارد.

۵. اثبات فرضیه فرعی چهارم: عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

جدول ۷: آزمون فرضیه فرعی چهارم

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب مسیر	فرضیه فرعی چهارم
تأثیر دارد و نوع تأثیر به صورت مثبت و مستقیم است.	۱۱.۰۵	۰.۶۴	عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه تأثیر دارد.

همان‌طور که از جدول (۷) مشخص است ضریب مسیر بین عوامل سیاسی و ارتقای آموزش‌های مجازی ۰.۶۴ به دست آمده است که نشان از تأثیر مثبت و مستقیم عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی دارد. همچنین ضریب معناداری بین دو

متغیر ذکر شده، ۱۱.۰۵ (بالتر از ۱.۹۶) به دست آمده است که نشان می‌دهد تأثیر عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی در سطح خطای ۰.۰۵ معنی‌دار است و با سطح اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت که عوامل سیاسی بر ارتقای آموزش‌های مجازی تأثیر مثبت و مستقیم دارد.

در آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از مدل معادلات ساختاری، اولاً خروجی نرم‌افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش یافته برای آزمون فرضیات هستند (نسبت χ^2 / df زیر ۳ می‌باشد). میزان RMSEA برابر ۰.۰۵۹ می‌باشد که نشان‌دهنده مناسب بودن برازش مدل ساختاری است. مقدار کای دو برابر با ۲۶۶.۱۲ می‌باشد و مقدار درجه آزادی ۱۱۷ می‌باشد که حاصل تقسیم آن‌ها بر یکدیگر زیر عدد ۳ می‌باشد که نشان‌دهنده برازش بسیار مناسب می‌باشند. به عبارت دیگر داده‌های مشاهده شده تا میزان زیادی منطبق بر مدل مفهومی تحقیق است. مقدار RFI ، IFI ، CFI ، NFI ، $AGFI$ ، GFI و RFI به ترتیب برابر ۰.۹۳، ۰.۹۲، ۰.۹۴، ۰.۹۶، ۰.۹۴ و ۰.۹۳ می‌باشد که در مجموع نشان‌دهنده برازش مناسب مدل می‌باشد.

جدول ۸: شاخص‌های نکوبی برازش مدل

شاخص	χ^2 / df	p-value	RMS EA	N FI	C FI	I FI	R FI	G FI	AG FI
مقدار	<۳	<۰.۰۵	<۰.۰۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۹
ر مجاز				>۹	>۹	>۹	>۹	>۹	>
مقدار	۲.۳۱۴	۰.۰۰۰	۰.۰۵۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۹
ر		۰		۹۴	۹۶	۹۴	۹۳	۹۳	۲

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

جهانی‌شدن فرایندی است که حاکمیت و هویت فرهنگی را در سطوح خرد و کلان تحت تأثیر قرار داده است، لذا نظام‌های آموزشی و پرورشی نمی‌توانند خود را جدا یا دور از این فرایند رو به گسترش در نظر بگیرند. با مطرح شدن کلاس‌های درس مجازی، اینترنت، نظام‌های آموزشی دیگر در کنار آموزش رسمی نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت و صرفاً به مقابله با آن‌ها پرداخت، بلکه باید با تعیین مأموریت‌ها، چشم‌اندازها، اهداف کلان و خرد، از این نظام‌های یادگیری مجازی حداکثر بهره‌برداری جهت ارتقاء سطح کیفی و کمی مهارت‌های یادگیری و یاددهی، را نمود و این امر مستلزم پویایی نظام آموزشی و توجه مسئولان و مدیران این نظام است. امروزه جهان به صورت یک کلاس درس درآمده و دانش آموزان از سراسر دنیا می‌توانند خوراک فکری بگیرند. لذا به نظر می‌رسد عوامل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و بحث تبادل اطلاعات در گسترش آموزش‌های مجازی در کشورهای در حال توسعه مؤثر باشد. لذا با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود:

۱. سرمایه‌گذاری‌هایی در زمینه ارتقای امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برای ایجاد ارتباط مناسب‌تر و تبادل اطلاعات میان دانش آموزان و دانشجویان کشورهای در حال توسعه با سایر مراکز علمی و دانشگاهی معتبر در جهان صورت پذیرد.
۲. محدودیت‌های قوانین و سیاست‌های موجود بر سر راه تبادل اطلاعات کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته برداشته شود و تحولی در اهداف، ساختار و روش‌های کلیه اجزای سیستم آموزشی صورت پذیرد.
۳. مراکز آموزشی کشورهای در حال توسعه باید به دنبال برنامه‌ریزی برای آموزش‌هایی در جهت ارتقای فرهنگ آموزش، گسترش فرهنگ مشارکت و مدیریت مشارکتی در مدارس در کشورهای خود باشند.

۴. دولت‌های کشورهای در حال توسعه باید به دنبال ایجاد زمینه برای نوآوری و خلاقیت معلمان و دانش آموزان، کاهش دیوانسالاری اداری، حرکت به سمت عدم تمرکز و مدرسه محوری باشند.

منابع

۱. اسپردلی، جیمز پ، مک کوردی، دیوید (۱۳۸۶) پژوهش فرهنگی، ترجمه بیوک محمدی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۲. پیشگاهی فرد، زهرا. (۱۳۸۰). ابعاد جهانی شدن، دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تهران)، ۴۵، ۱۵۵-۱۷۲.
۳. جهانیان، رمضان، محجوبی، ستاره. (۱۳۹۱). سیاست های آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن، ۸(۲۱)، ۱۲۹-۱۴۹.
۴. جهانیان، رمضان، یعقوبیان، مریم. (۱۳۹۱). سیاست های مدیریت بر آموزش در عصر جهانی شدن، علوم سیاسی، ۸، ۱۲۹-۱۴۹.
۵. جی، دیوید، شارپلی، ریچارد. (۱۳۹۵). برنامه ریزی توسعه ی گردشگری در کشورهای در حال توسعه، مهکامه: تهران.
۶. سلطانی، مهدی، دستجردی، جواد (۱۳۹۱) فرایند جهانی شدن و تأثیر آن بر درآمدهای مالیاتی در ایران، پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، ۶۲، ۱۴۳-۱۷۰.
۷. شکوری، علی (۱۳۸۹). آموزش و جهانی شدن، برگ فرهنگ، ۲۱، ۶۳-۷۶.
۸. صامتی، مجید، شهنازی، روح الله، دهقان، زهرا. (۱۳۸۹). امنیت حقوق مالکیت، قوانین و مقررات و رشد اقتصادی، فصلنامه پژوهش های اقتصادی ایران، ۴۴، ۸۵-۱۰۹.
۹. عباسی، محمد. (۱۳۸۹). تعیین عوامل مؤثر بر ارتقای رضایت کاربران آموزش های مجازی تحت وب با استفاده از مدل کانو، مدیریت نظامی، ۳۹، ۷۷-۱۰۸.
۱۰. کلدی، علیرضا، مین باشی، فاطمه. (۱۳۸۸). بررسی کارکردهای اجتماعی و فرهنگی دانشگاه ها از نظر دانشجویان، پژوهشنامه علوم اجتماعی، ۳، ۷۲-۸۹.
۱۱. گوگردچیان، احمد، طیبی، کمیل، گوگردچیان، مرضیه. (۱۳۹۳). ارزیابی رشد اقتصاد جهانی در فرایند جهانی شدن مالی، مطالعات اقتصادی کاربردی ایران، ۳(۹)، ۲۰۵-۲۲۱.
۱۲. ملک زاده، غلامرضا. (۱۳۸۴). توسعه فناوری، چرخه فناوری و ایجاد ارزش اقتصادی پایدار، رشد فناوری، ۲، ۲۵-۳۶.
۱۳. نیاکوئی، امیر(۱۳۸۶). جهانی شدن و توسعه با نگاهی به ایران، تهران: مؤسسه انتشارات کتاب دانشجوی.
14. Cleveland, M., Méndez, J., Laroche, M., Papadopoulos, N. (2015). Identity, culture, dispositions and behavior: A cross-national examination of globalization and culture change, *Journal of Business Research*, 1-13.
15. Iatagan, M. (2015). Challenges of the Romanian Higher Education System in the Context of Globalization, *Social and Behavioral Sciences*, 180, 345-351.
16. Kraemer, K. L., Gibbs, J., and Dedrick, J., (2005). Impact of globalization on ecommerce use and firm performance: a cross country investigation, *the information society*, 21.
17. Köylüoğlu, S, A., Duman, L., Bedük, A. (2015). Information Systems in Globalization Process and Their Reflections in Education, *Social and Behavioral Sciences*, 191, 1349-1354.

18. Kane, J., Jia, Y., Lim, J. (2015). Global transmission channels for international bank lending in the 2007e09 financial crisis, *Journal of International Money and Finance*, 56, 97-113.
19. Popescu, F. (2015). South African Globalization Strategies and Higher Education, *Social and Behavioral Sciences*, 209, 411-418.
20. Papadopoulos, N., & Martín, O. M. (2011). International market selection and segmentation: Perspectives and challenges. *International Marketing Review*, 28(2), 132-149.
21. Pilkington, Marc. (2017). Does patriotic vigilance make any sense in the transnational arena? A cosmopolitan alternative to the globalization paradox, *Research in International Business and Finance*, 39, 502-512.

Investigating the Effect of Globalization on Virtual Education Improvement in Developing Countries

Hoda Nazari

Expert of Khuzestan Water and Power Organization, Educational Administration, Islamic Azad University, Branch of Tehran

Abstract

Considering the technological advances, the knowledge-based societies' vast needs for skills, especially those of the developing countries, cannot be met using the traditional teaching methods. The present study has been conducted with the aim of investigating the effect of globalization on virtual education improvement in developing countries. The study population includes 387 experts of education, virtual education and globalization of educational issues. The data were analyzed using SPSS and LISREL. The results indicate the impact of globalization (economic, cultural and political factors; and exchange of information) on improvement of virtual education in developing countries.

Keywords: globalization, virtual education improvement, economic factors, cultural factors, political factors, the exchange of information.
